

AYÇİÇEĞİ TOHUMLUK SERTİFİKASYONU

Resmi Gazete Tarihi: 17.01.2008 Resmi Gazete Sayısı: 26759

YAĞLI, LİFLİ TIBBİ VE AROMATİK BİTKİ LİSTESİ

1	<i>Arachis hypogaea</i> L.	Yer fıstığı
2	<i>Brassica juncea</i>	Hardal
3	<i>Brassica napus</i> (L) partim	Kolza
4	<i>Brassica rapa</i> var. <i>silvestris</i>	Yem şalgamı
5	<i>Cannabis sativa</i> L.	Kenevir
6	<i>Carthamus tinctorius</i> L.	Aspir
7	<i>Glycine max</i>(L) Merr.	Soya fasulyesi
8	<i>Gossypium</i> spp.	Pamuk
9	<i>Helianthus annuus</i> L.	Ayçiçeği
10	<i>Linum usitatissimum</i> L.	Keten
11	<i>Papaver somniferum</i> L.	Haşhaş
12	<i>Nicotiana tabacum</i> L.	Tütün
13	<i>Sesamum indicum</i> L.	Susam
14	<i>Crocus sativus</i> L.	Safran
15	<i>Carum carvi</i> L.	Kimyon
16	<i>Trigonella foenum</i> L.	Çemen
17	<i>Mentha</i> spp.	Nane türleri
18	<i>Melisa officinalis</i>	Oğul otu
19	<i>Ocimum basilicum</i>	Reyhan
20	<i>Origanum vulgare</i> sub sp. <i>Hirtum</i>	İstanbul kekiği
21	<i>Origanum onites</i>	İzmir kekiği

Tarla Kontrol Standartları

Sınıf ve Döl Kademeleri

Türler	Elit	Orijinal	Sertifikalı
Yer fıstığı, soya	-	1	3
Kolza, kenevir, aspir, keten, haşhaş, susam, safran, çemen, kimyon, tütün, kekik, ada ve dağ çayı, yem şalgamı, hardal, beyaz hardal	-	1	2
Pamuk	1	1	2
Ayçiçeği ve hibritleri, hibrit pamuk, hibrit kolza	-	1	1
Kök, kabuk ve yumrusunda yararlanılan tıbbi ve aromatik bitkiler	-	1	1
Herba, yaprak ve çiçeğinden faydalanılan tıbbi ve aromatik bitkiler	-	1	1

Tarla Kontrol Standartları

Tarla Kontrol Dönemleri

Türler	1.kontrol dönemi	2. kontrol dönemi	3. kontrol dönemi
Pamuk	Pamuk kozalarının % 50 sinin açıldığı		
Hibrit pamuk	Erken çiçeklenme devresinde,	Tam çiçeklenme devresinde	Çiçeklenmenin son döneminde ebeveyn bitkilerde polen verme döneminden sonra
Hibrit ayçiçeği	Tabla teşekkülü	%50 çiçeklenme	-
Kolza	% 50 kapsül		-
Hibrit kolza	Çiçeklenme öncesi	Çiçeklenme dönemi	Çiçeklenme sonrası baba bitkilerin imhası
Aspir	% 50 çiçeklenme	Hasat olgunluğunda	-
Ayçiçeği, tütün	% 50 çiçeklenme		-
Yer fıstığı	Kapsül oluşum zamanı başlangıcı		-
Susam, kenevir, soya, keten, safran, çemen, kimyon, haşhaş, yem şalgamı, hardal, beyaz hardal (*)	% 50 çiçeklenme	Hasat olgunluğu	-
Kök, kabuk ve yumrusunda yararlanılan tıbbi ve aromatik bitkiler	Tohum oluşumu sonrası	Hasat zamanında	-
Herbal, yaprak ve çiçeğinden faydalanılan tıbbi ve aromatik bitkiler	% 85 çiçeklenmede	Hasat zamanında	-

Tarla Kontrol Standartları

Ön Bitki Şartı

Tohumluk üretilen bir tarlaya, çeşit safiyetini korumak amacıyla, aynı çeşidin tohumluğu sınıf ve döl kademeleri birbirini izleyecek şekilde ekilebilir. Türlerine göre ön bitki şartları aşağıda belirtilmiştir.

- 1) Yer fıstığı, aspir, ayçiçeği, soya ve haşhaş tohumluk üretimi yapılacak tarlaya en az bir yıl aynı türe ait başka bir çeşit ekilmemiş olmalıdır.
- 2) Orijinal sınıfta kolza, hardal, beyaz hardal ve yem şalgamı tohumluğu üretilecek tarlaya en az dört yıl, sertifikalı sınıfta en az iki yıl *Cruciferae* familyasından bir bitki ekilmemiş olmalıdır.
- 3) Kenevir tohumluğu üretilecek tarlaya en az iki yıl başka bir kenevir çeşidi ekilmemiş olmalıdır.
- 4) Pamuk tohumluğu üretilecek tarlaya en az bir yıl *Malvaceae* familyasından bir bitki ekilmemiş olmalıdır.
- 5) Keten, tütün ve susam tohumluğu üretilecek tarlada ön bitki şartı aranmaz.
- 6) Tıbbi ve aromatik bitki tohumluğu üretilecek tarlada en az bir yıl aynı türe ait farklı bir çeşit ekilmemiş olmalıdır.
- 7) Hibrit kolza tohumluğu üretilecek tarlaya en az beş yıl *Cruciferae* familyasından bir bitki ekilmemiş olmalıdır.

Tarla Kontrol Standartları

İzolasyon Mesafesi

Türler	İzolasyon Mesafesi (m)		
	Elit	Orijinal	Sertifikalı
Yer fıstığı, Keten	-	5	5
Kolza, hibrit kolza	-	1.000	400
Kenevir	-	500	500
Aspir	-	1.000	600
Soya	-	10	5
Pamuk	50	50	15
Hibrit pamuk	-	800	600
Ayçiçeği (*)	-	3.000	2.000
Haşhaş	-	50	20
Tütün	-	400	400
Susam, kimyon, safran, hardal, yem şalgamı ile diğer tıbbi ve aromatik bitkiler	-	400	200
Çemen	-	100	50
<i>Lamiaceae</i> familyası bitkileri	-	1.500	1.000

(*) Hibrit çeşitler dahil

Tarla Kontrol Standartları

Esas Birim Saha

1) Tütün tohumluk üretimleri için tarla kontrolüne esas olacak birim saha büyüklüğü 20 m², hardal, beyaz hardal, yem şalgamı, kolza, kimyon, safran, çemen ve diğer tıbbi ve aromatik bitkiler için 10 m²'dir.

2) Yer fıstığı, kenevir, aspir, soya, pamuk, **ayçiçeği**, keten, haşhaş, susam **türlerine ait tohumluk üretimleri için tarla kontrolüne esas olacak birim saha büyüklüğü yüz adet bitkidir. Hibrit çeşitlerde yüz ana ve yüz baba bitki esas alınır.**

3) Birim sahalarda yapılacak kontrollerde tekrarlama sayısı tarla büyüklüğüne göre aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

0 – 50 dekar kadar	5,
51 – 100 dekar arası	10,
101 dekar veya fazla	15 birim sahada sayım yapılır.

Tarla Kontrol Standartları

Tarlada Bakılacak Faktörler ve Yüzdeleri

Ğ- Hibrit Ayçiçeği

Tarlada kontrolü yapılacak **hastalıklarla ilgili standartlar açıkta döllenmiş ayçiçeği standartları ile aynıdır.**

- A hattı** : Sitoplazmik erkek kısır. Polen tozu yoktur. F₁ tohumluk üretiminde ana hattı olarak kullanılır.
- B hattı** : Normal sitoplazmalı ve kendine fertildir. Polen tozu verir. Diğer özellikleri yönünden A hattının aynısıdır. A hattının devamı ve çoğaltılmasında kullanılır. Restorer gen taşımaz.
- C hattı** : Sitoplazmik erkek kısırlığı gideren restorer gen taşır. Resesif dallı veya dalsız olabilir. F₁ hibrit tohumluğunun elde edilmesinde kullanılan baba hattıdır.

Tarla Kontrol Standartları

Tarlada Bakılacak Faktörler ve Yüzdeleri

Ğ- Hibrit Ayçiçeği

Faktörler (en çok %)	A (Ana Hattı)	B	C (Baba Hattı)
Tek tablalı hat içindeki dallı bitkiler	0.1	0.1	-
Dallı hat içerisindeki tek tablalı bitkiler (*)	-	-	0.1
Steril hat içerisindeki polen veren bitki	0.1	-	-
Fertil hat içerisindeki steril bitkiler	-	0.1	0.1
Hatların genel durumuna uymayan tip dışı bitkiler	0.2	0.2	0.2
Orobanşlı ayçiçeği	0,1	0,1	0,1
Mildiyö (<i>Peronospora helianthi</i>)	0	0.2	0.2
Kök çürüklüğü (<i>Sclerotinia sclerotiorum</i>)	0	5	5

(*) C hattı (baba hattı) dalsız ise bu faktör değerlendirmeye alınmaz. Tek tablalı hatlardaki standartlar uygulanır. (A ve B hatları gibi).

Tarla Kontrol Standartları

Tarlada Bakılacak Faktörler ve Yüzdeleri

G Ayçiçeği (Açıkta Döllenen)

Faktörler (en çok %)	Orijinal	Sertifikalı 1
Tip dışı bitkiler	0.2	0.4
Orobanşlı ayçiçeği	0.1	0.2
Mildiyö (<i>Peronospora helianthi</i>)	0	0.2
Kök çürüklüğü (<i>Sclerotiniasclerotiorum</i>)	0	5

Tarla Kontrolünde Sayımı Yapılacak hususlar

– Baba hattı

Ana hattı

Melez çeşitlerin sertifikalı üretimlerinde ebeveyn hatlar

Baba hattı

Stigmalar Polen verir

Ana hattı

stigmalar polen vermez

AYÇİÇEĞİ NİN GELİŞME DEVRELERİ

- Çimlenme-çıkıő Dönemi
- Vegetatif Gelişme Dönemi
- Tabla Oluşum Dönemi
- Çiçeklenme Dönemi
- Olgunlaőma Dönemi

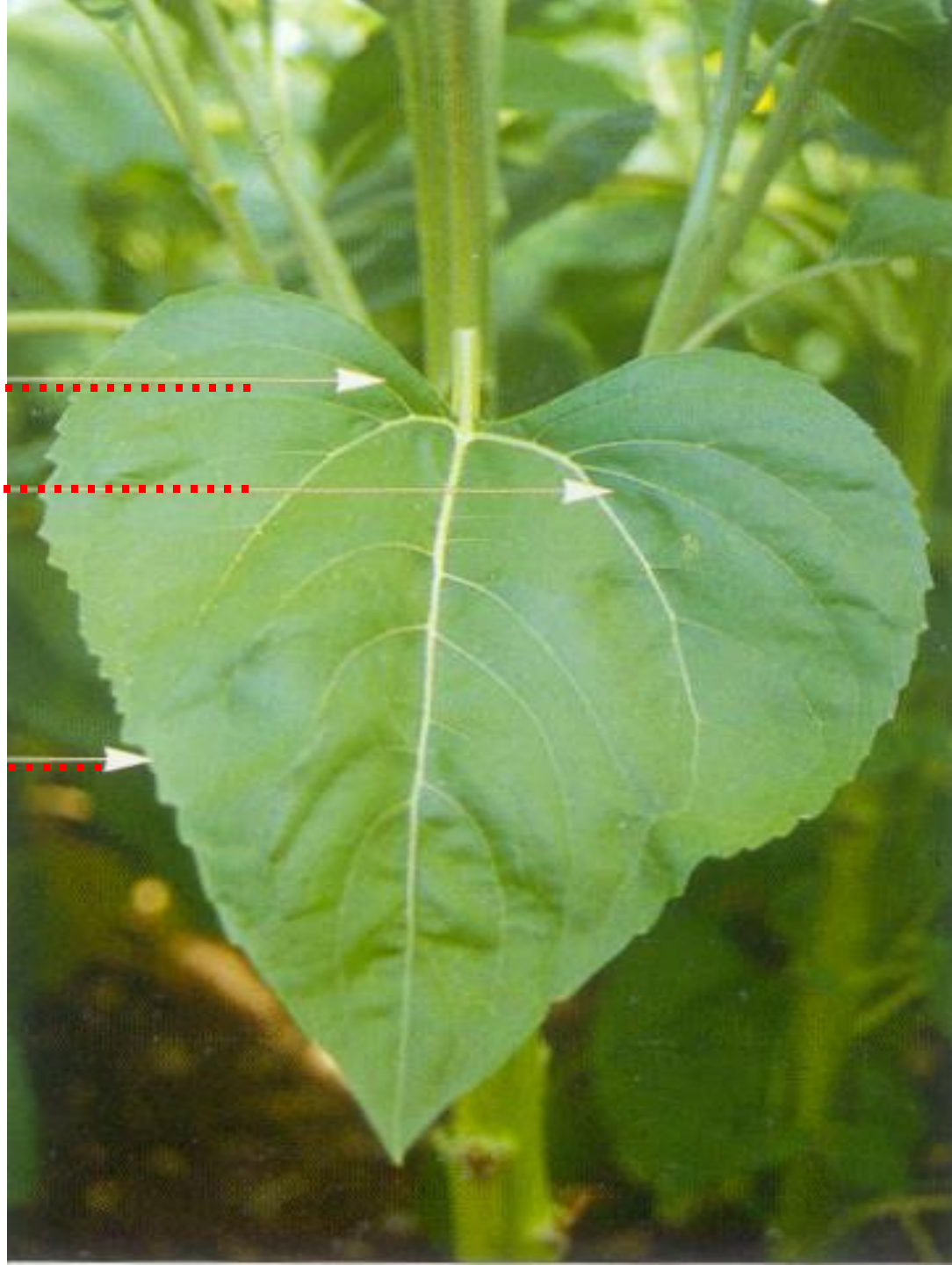
AYÇİÇEĞİ BİTKİSİNİN GELİŞME DEVRELERİ

Germination-levée		Phase végétative		Phase bouton floral			
	Stade A1 (1.0) Apparition des hypocotyles en crosse.		Stade A2 (1.1) Emergence des cotylédons et premières feuilles visibles.		Stade B3-B4 (2.3-2.4) La seconde paire de feuilles opposées apparaît et a environ 4 cm de long ; les pétioles sont visibles du dessus.		Stade E1 (3.1) Apparition du bouton floral étroitement inséré au milieu des jeunes feuilles : STADE BOUTON ÉTOILÉ.
Phase bouton floral				Floraison			
	Stade E2 (3.2) Le bouton se détache de la couronne foliaire, les bractées sont nettement distinguables des feuilles. Son diamètre varie de 0,5 à 2 cm.		Stade E4 (3.4) Le bouton est nettement dégagé des feuilles, son diamètre varie de 5 à 8 cm, il demeure horizontal. Une partie des bractées se déploie.		Stade F1 (4.1) Le bouton floral s'incline ; les fleurs ligulées sont perpendiculaires au plateau.		Stade F3.2 (4.3) Les trois cercles de fleurons les plus externes ont leurs anthères visibles et dégagées et leurs stigmates déployés. Les trois cercles suivants ont leurs anthères visibles et dégagées.
Maturation							
	Stade M0 (5.0) Chute des fleurs ligulées. Le dos du capitule est encore vert.		Stade M2 (5.2) Le dos du capitule est jaune. Les bractées sont aux 3/4 brunes. L'humidité de la graine avoisine 20-25 %.		Stade M3 (5.3) Le dos du capitule est marbré de brun. Les bractées sont brunes. La tige se dessèche. L'humidité de la graine avoisine 15 %.		Stade M4 (5.4) Tous les organes de la plante sont bruns foncés. L'humidité de la graine avoisine 10 %.

kanat.....

lateral damar.....

kenar dişleri.....

TABLA

stigma

Polen.

dil çiçekleri

çiçek tablası

brakte

TANE

tane çizgileri.....

YAPRAK

1. Büyüklüğü
2. Şekli
3. Rengi
4. Kabarcıklılığı
5. Kenar Dişliliği
6. Kenar Dişlerinin İriliği
7. Yaprak Kesitinin Şekli
8. Kanatlılığı
9. Lateral Damarlar Arasındaki Açığı

Yaprak büyüklüğü

: çiçeklenme öncesi, tabla tomurcuğu 3-5cm

Gözlem yeri : bitkinin 2/3 'lük bölümü

1- Çok küçük

3- Küçük

5- Orta

7- Büyük

9- Çok büyük

Yaprak şekli

Gözlem dönemi : çiçeklenme öncesi, tabla tomurcuğu 3-5cm

Gözlem yeri : bitkinin 2/3 'lük bölümü

1- uzun – dar   2- mızrak   3- üçgen   4- yürek   5- yuvarlak

1- uzun - dar

3- üçgen

5- yuvarlak

Yaprak kabarcıklığı

Gözlem dönemi : çiçeklenme öncesi, tabla tomurcuğu 3-5cm

Gözlem yeri : bitkinin 2/3 'lük bölümü

1- yok veya çok zayıf 3- zayıf 5- orta 7- belirgin 9- çok belirgin

1- yok veya çok zayıf

5- orta

9- çok belirgin

Yaprak kenar dişlerinin iriliği

Gözlem dönemi : çiçeklenme öncesi, tabla tomurcuğu 3-5cm

Gözlem yeri : bitkinin 2/3 'lük bölümü

1- çok hafif

3- hafif

5- orta

7- kaba

9- çok kaba

1- çok hafif

5- orta

9- çok kaba

Yaprakta kesitin şekli

1 İç bükey

2 Düz

3 Dış bükey

Yaprak kanatları

Gözlem dönemi : çiçeklenme öncesi, tabla tomurcuğu 3-5cm

Gözlem yeri : bitkinin 2/3 'lük bölümü

1- yok

2- zayıf

3- var

Yaprak lateral damarları arasındaki aç

Gözlem dönemi : çiçeklenme öncesi, tabla tomurcuğu 3-5cm

Gözlem yeri : bitkinin 2/3 'lük bölümü

1- dar aç

**2- dik veya dik
açıya yakın**

3- geniş aç

Saptaki tüylülük

Gözlem dönemi : çiçeklenmeden hemen önce

Gözlem yeri : tablanın 5 cm aşağısı

1- yok veya çok hafif 3- hafif 5- orta 7- yoğun 9- çok yoğun

1- yok veya çok hafif

5- orta

9- çok yoğun

Dil çiçekleri (Taç Yaprakları) sayısı

Gözlen dönemi : çiçeklenme

1- yok veya çok az

3- az

5- orta

7- çok

9- çok fazla

1- yok veya çok az

5- orta

9- çok fazla

Dil çiçekleri şekli

Gözlem dönemi : çiçeklenme

1- uzun

2- oval

3- yuvarlak

1- uzun

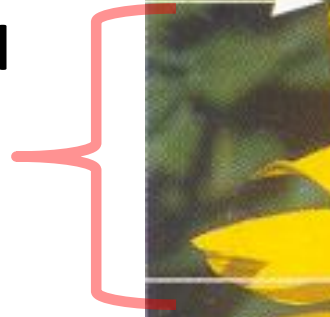

2- oval

3- yuvarlak

**Dil çiçekleri
uzunluđu**

Gözlem dönemi : çiçeklenme

1- çok kısa

3- kısa

5- orta

7- uzun

9- çok uzun

Dil çiçekleri rengi

Gözlem dönemi : çiçeklenme

1- fildişi 2- soluk sarı 3- limon sarısı 4- sarı 5- portakal sarısı

6- portakal rengi 7- mor 8- kızıl kahverengi

1- fildişi

4- sarı

5- portakal sarısı

Çiçek tablası rengi

Gözlem dönemi : çiçeklenme

1- sarı

2- portakal rengi

3- mor

1- sarı

3- mor

Çiçek tablası, stigmada antosiyanin varlığı

Gözlem dönemi : çiçeklenme

Gözlem yeri : tablanın 1/3 lük kısmında

1- yok veya çok zayıf

3- zayıf

5- orta

7- yoğun

9- çok yoğun

1- yok veya çok zayıf

5- orta

7- yoğun

Çiçek tablasında polen varlığı

Gözlem dönemi : çiçeklenme

Gözlem yeri : tablanın 1/3 lük kısmında

1- yok

9- var

1- yok

9- var

Brakte şekli

Gözlem dönemi : tam çiçeklenme

1- dar uzun

2- üçgen

3- yuvarlak

1- dar uzun

3- yuvarlak

Brakte uç kısmının uzunluğu

Gözlem dönemi : tam çiçeklenme

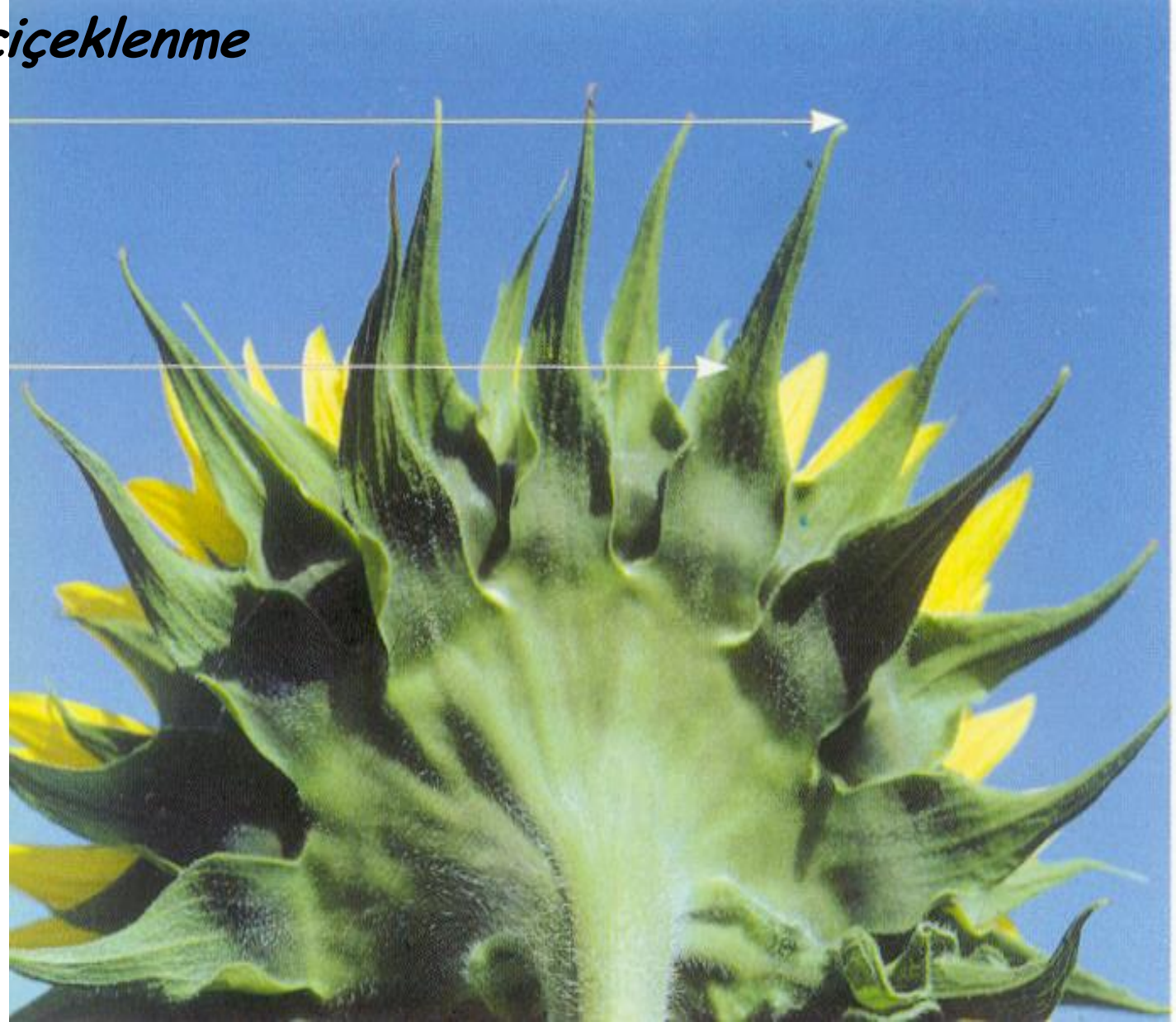
1- çok kısa

3- kısa

5- orta

7- uzun

9- çok uzun

Brakte dış kısmının rengi

Gözlem dönemi : tam çiçeklenme

3- açık yeşil

5- yeşil

7- koyu yeşil

3- açık yeşil

5- yeşil

7- koyu yeşil

Bitki boyu

Gözlem dönemi : olgunluk

1- çok kısa

3- kısa

5- orta

7- uzun

9- çok uzun

1- çok kısa 3- kısa 5- orta 7- uzun 9- çok uzun

Dallanma

Gözlem dönemi : olgunluk

1- yok

9- var

1- yok

9- var

Öneri veya istekler için aşağıdaki e_posta adresleri kullanılabilir.

web adres... <http://www.tarimorman.gov.tr/BUGEM/TTSM>

e_posta..... ttsm@tarimorman.gov.tr

TEŞEKKÜRLER

**Tohumluk Tescil ve Sertifikasyon
Merkez Müdürlüğü**